

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти 5-11 класів з російської мови

Оцінювання умінь мовленнєвої діяльності

I. Аудіювання (слухання, розуміння прослуханого)

Перевірка аудіативних умінь здійснюється фронтально. Вчитель читає учням незнайомий текст: Після прослуховування учням пропонується серія запитань та варіанти відповідей на кожне запитання, після чого вони повинні вибрати один із варіантів і записати його номер поряд із номером запитання.

У 5–6 класах правильна відповідь на кожне з 6 запитань оцінюється двома балами; у 7–9 класах кожне з 12 запитань оцінюється одним балом.

II. Говоріння і письмо (діалогічне та монологічне висловлювання)

При перевірці складених учнями висловлювань (діалогів, усних/письмових переказів та творів) враховується ступінь самостійності роботи і міра допомоги вчителя.

Усне діалогічне мовлення

Усне діалогічне мовлення **в усіх варіантах** курсів перевіряється у 5–9 класах.

Перевірка сформованості діалогічного мовлення здійснюється таким чином: учитель пропонує двом учням протягом 3–5 хвилин обдумати, підготувати діалог і розіграти його перед класом. Оцінка ставиться кожному з учнів.

Діалогічне мовлення оцінюють за такими критеріями:

- **початковий рівень** – 1, 2, 3 бали одержують учні, які зуміли повторити запропонований матеріал і додати до нього 1–2 репліки (на кожного з учасників діалогу);

- **середній рівень** – 4, 5, 6 балів одержують учні, які, спираючись на певну кількість допоміжних матеріалів, що не являють собою закінчених фрагментів діалогу, склали – хоч і не дуже вправно – діалог, при цьому припустились відхилень від теми, окремі репліки співрозмовника залишились без відповідей, не склали вступної та підсумкової реплік; припустились значної кількості помилок у мовному оформленні реплік (понад 3-4 помилки на кожного учня);

- **достатній рівень** – 7, 8, 9 балів одержують учні, які самостійно і в цілому вправно склали діалог, продемонстрували належну культуру спілкування, висловили, але недостатньо обґрунтували свої погляди на предмет, що обговорюється, в окремих випадках використовували репліки, зміст яких не був тісно пов'язаний із змістом висловлювання співрозмовника; припустились помилок у структурі діалогу (відсутні вступна та/чи підсумкова репліки) та мовному оформленні реплік (не більше 3-4 помилок на кожного учня);

- **високий рівень** – 10, 11, 12 балів одержують учні, які самостійно склали діалог, продемонстрували високу культуру спілкування, вміння уважно й доброзичливо слухати співрозмовника, коротко формулювати свою думку, даючи

можливість висловитися партнеру по діалогу; висловили не лише свою думку, а й змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи «за» і «проти» в їх обговоренні; побудувати діалог, структура, мовне оформлення якого відповідає нормам. Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від змістового наповнення діалогу, якості його мовного оформлення, додержання правил спілкування.

Монологічне мовлення

Усний/письмовий переказ, усний/письмовий твір

Оцінювання усного/письмового переказу, а також усного/письмового твору оцінюють за такими критеріями:

- **початковий рівень** – 1, 2, 3 бали одержують учні, які, спираючись на значну кількість запропонованих учителем допоміжних матеріалів, будують лише окремі речення або переказують окремі фрагменти змісту, що не становлять зв'язного тексту; припускаються значної кількості помилок у мовному оформленні;

- **середній рівень** – 4, 5, 6 балів одержують учні, які, спираючись на допоміжні матеріали, будують текст, який відзначається певною зв'язністю, але збідненим змістом, непропорційністю частин, недостатньо вправним слововживанням, наявністю помилок у мовному оформленні;

- **достатній рівень** – 7, 8, 9 балів одержують учні, які без опори на допоміжні матеріали, досить вправно будують текст, але припускаються окремих відхилень від теми, певних недоліків у структурі висловлювання, у співвідношенні основної та другорядної інформації; переказуючи, вони виявляють розуміння авторської позиції, але не коментують її; будуючи твір, вони висловлюють, але недостатньо аргументують свій погляд на предмет мовлення; допускають окремі помилки у мовному оформленні

- **високий рівень** – 10, 11, 12 балів одержують учні, які вправно будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставити різні погляди на той самий предмет, оцінити аргументи на їх доведення, обрати один із них; окрім того, вміють пристосувати висловлювання до особливостей тієї чи іншої мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання; припускаються окремих помилок у мовному оформленні.

Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від змістового наповнення усного/письмового висловлювання, комунікативної спрямованості, якості його мовного оформлення. При оцінюванні грамотності письмових переказів та творів враховуються:

- помилки, що порушують лексичні та граматичні (морфологічні, словотворчі та синтаксичні) норми;

- помилки, що порушують стилістичну єдність тексту;

- орфографічні та пунктуаційні помилки.

Критерії оцінювання грамотності творчих письмових робіт

Бали	Кількість помилок	
	орфографічних і пунктуаційних	лексичних, граматичних і стилістичних разом
1	понад 18	10-11
2	17-18	
3	15-16	
4	13-14	8-9
5	11-12	
6	9-10	
7	7-8	6-7
8	5-6	
9	3+1 (негруба)	
10	1+1 (негруба) - 2	4
11	1	3
12	1 (негруба)	2

Результати перевірки в учнівській роботі можуть бути позначені так: 8/6, де спочатку вказано кількість орфографічних та пунктуаційних помилок – 8 (наприклад, 4 орфографічні та 4 пунктуаційних), що відповідає балові 7 ; далі вказується кількість лексичних, граматичних та стилістичних помилок – 6 (наприклад, 2 лексичні, 2 морфологічні, 1 синтаксична, 1 стилістична), що відповідає балам 7,8,9.

Загальну оцінку за мовне оформлення виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію (у нашому прикладі це 6) додають вищий з трьох балів, яких заслуговує робота з такою кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок (у нашому прикладі це 8). Разом: $6+8 = 14$.

Ділимо суму на 2 (відповідно до двох категорій помилок) і одержуємо бал за мовне оформлення . У тому разі, коли число не ділиться на 2 без залишку, беремо більше з двох чисел. Наприклад: поділивши 14 на 2, ставимо бал 7.

В окремих випадках може бути таке, що в учнівській роботі є велика кількість орфографічних і пунктуаційних помилок, але майже немає лексичних, граматичних і стилістичних помилок. У такому разі загальна (висока) оцінка за грамотність знижується на два бали. Наприклад, якщо у роботі є 17 орфографічних і пунктуаційних, 1 лексична чи граматична, 1 стилістична помилки, то загальна оцінка буде 6, але ми знижуємо до 4 балів.

Якщо ж у роботі майже немає орфографічних та пунктуаційних помилок, але дуже багато помилок інших видів, то загальна (низька) оцінка за грамотність підвищується на два бали. Наприклад, якщо у роботі немає орфографічних і пунктуаційних помилок, але є 8 лексичних чи граматичних помилок та 4 стилістичні помилки, то загальна оцінка буде 6, а ми підвищуємо до 8.

III. Читання Читання вголос

Читання вголос оцінюється за такими критеріями:

- **початковий рівень** – 1, 2, 3 бали одержують учні, які читають зі швидкістю, нижчою за норму, не зовсім правильно членують текст на речення, інтонаційно не пов'язують належним чином слова в реченні між собою, припускаються значної кількості помилок у читанні слів (пропуск, перестановка, заміна звуків та складів); порушують вимоги до вимови слів (дикція, орфоепічні норми), інтонування речень;

- **середній рівень** – 4, 5, 6 балів одержують учні, які читають, інтонаційно пов'язуючи слова в реченні між собою, поділяючи текст на речення, але допускають помилки в інтонуванні кінця речення та в інтонуванні речень певної синтаксичної будови; читання не досить плавне, його швидкість не відповідає нормам, є орфоепічні помилки, недоліки в дикції;

- **достатній рівень** – 7, 8, 9 балів одержують учні, які читають плавно з швидкістю, що відповідає нормам; належним чином інтонують речення різної синтаксичної будови, логічно правильно поділяють речення на смислові відрізки, але недостатньо вправно передають авторський задум, стильові особливості тексту, не пристосовують читання до комунікативного завдання; припускаються орфоепічних помилок, недоліків дикції;

- **високий рівень** – 10, 11, 12 балів одержують учні, які читають плавно, зі швидкістю, що відповідає нормам; належним чином інтонують речення різної синтаксичної будови, логічно правильно поділяють речення на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові особливості тексту, пристосовують читання до певного комунікативного завдання; читають орфоепічно правильно, з гарною дикцією.

Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від кількісних та якісних показників читання вголос.

Читання мовчки

Контрольна перевірка читання мовчки здійснюється в 5–9 класах.

Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного та швидкість читання.

Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки, правильний вибір відповіді на кожне із 12 запитань оцінюється одним балом.

Швидкість читання при виведенні бала за цей вид мовленнєвої діяльності враховується таким чином: бали 7–12 може одержати лише той учень, швидкість читання у якого не нижче ніж мінімальний показник у нормативах для відповідного класу;

Той, хто не виконує зазначених норм швидкості читання мовчки, одержує на 2 бали менше.

Оцінювання знань з мови та мовних умінь

Оцінювання мовних знань та умінь здійснюється тематично. Зміст контролю визначається згідно з комунікативним підходом до шкільного мовного курсу.

1. *Перевірки підлягає* мовний матеріал, необхідний в першу чергу для правильного використання мовних одиниць.

Перевіряють певне коло знань з мови та мовні вміння:

- розпізнавати вивчені мовні явища;
- групувати, класифікувати;
- сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо; □ виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні. Перевірка здійснюється фронтально у письмовій формі із застосуванням завдань тестового характеру.

Оцінювання результатів контрольної роботи здійснюється так. За правильне виконання кожного із 6 запропонованих завдань учень одержує по 1 балу. Один бал за кожне завдання учневі додається в разі самостійного добору прикладів.

Оцінювання здійснюється таким чином, щоб за зазначену вище роботу учень міг одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу).

Оцінювання орфографічних і пунктуаційних умінь учнів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є списування, зоровослуховий і слуховий диктанти.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в одному й тому ж слові, яке повторюється у диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але у різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі і негрубі помилки (перелік негрубих помилок визначається програмою з відповідної мови);
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на невивчені правила виправляються, але не враховуються. Списування оцінюється на тих самих підставах, але однаково враховуються помилки на вивчені та невивчені правила.

Нормативи оцінювання

Бали	
1	понад 17
2	16-17
3	14-15
4	12-13
5	10-11
6	8-9
7	6-7

8	4-5
9	2-3 (1 з них негруба)
10	1-2 (1 з них негруба)
11	1
12	1 (негруба)

Якщо негрубих помилок більше двох, то 2 такі помилки зараховуються як одна груба.

Нормативи для 1–9 балів передбачають певну можливість урахувати поступ кожного учня у навчанні правопису, охайність оформлення роботи тощо (наприклад, 5 балів ставиться за 9–10 помилок). Для найвищих балів такого варіювання не передбачено.

Виведення семестрового балу виставляється наприкінці кожного семестру (півріччя). Він узагальнено відображає підготовку учня з відповідної мови.

Порядок перевірки письмових робіт

Зошити з російської мови перевіряють двічі на місяць.

Зошити з зарубіжної літератури перевіряють раз на місяць.

Оцінки за ведення зошитів виставляють один раз на місяць окремою колонкою в журналі без дати і враховують як поточну до найближчого тематичного оцінювання.

Виставляючи оцінку за ведення зошита з мови чи літератури, слід урахувати такі критерії:

- ✓ наявність різних видів робіт;
- ✓ грамотність (якість виконання робіт);
- ✓ охайність;
- ✓ уміння правильно оформляти роботи (дотримання вимог орфографічного режиму).

Виставляючи оцінку за ведення зошита з літератури, викладач обов'язково перевіряє кілька робіт з метою виставлення аргументованої, об'єктивної оцінки, але кількість цих робіт визначає на власний розсуд (не менше двох на місяць).

Ведення зошитів оцінюється 12 балами щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою. Під час перевірки зошитів ураховується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботу.

Семестровий бал виставляють на основі тематичних оцінок за кожну тему, та оцінок за обов'язкові контрольні роботи з різних видів мовленнєвої діяльності.

Річний бал виставляється на основі семестрових балів.